

formål, som ægteskabslovens § 66 varetager i tilfælde af separation eller skilsmisse, idet dog § 66 kan anvendes i videre omfang, da kompensation kan gives ved bidragsfastsættelsen.

Reglen må antages at få meget stor praktisk betydning, idet man kan påregne, at hovedparten af alle grønlandske boer, hvor der efterlades en ægtefælle, og som ikke falder ind under § 35, vil blive behandlet efter den. Den betyder en vidtgående favorisering af ægtefællen, der hverken skal yde de andre arvinger noget ved boets overtagelse eller ved en eventuel senere indgåelse af nyt ægteskab, også hvor ægtefællen oprindeligt har valgt at hensidde i uskiftet bo, kan reglen anvendes, hvis skiftet senere skal ske i ægtefællens levende live, og her kommer det an på en vurdering af boet på skiftets tidspunkt.

Dette vil dog kunne føre til urimelige resultater for arvingerne, og sker skifte, fordi ægtefællen har misbrugt sin rådighed over boet, eller har denne i øvrigt rådet uforsvarligt over det, kan skifteretten nægte ægtefællen udtagesesret under henvisning til, at denne strider mod arvingernes tarv. Også i andre tilfælde kan det tænkes, at arvingernes tarv taler for en anden løsning, således i den situation, at ægtefællen slet ikke er forsørger af børnene, idet disse klarer sig selv, eller hvor en af arvingerne har forsørgelsen af såvel ægtefælle som andre umyndige arvinger.

Til § 37.

Reglen, der ikke kendes i dansk ret, er tænkt som en bekræftelse af bestående grønlandsk skiftepraksis. Efter retsplejeanordningens § 3 kan kommunerådene (nu kredsdommerne) i boer, hvor afdøde ikke efterlader sig andet end sådanne ejendele, som almindeligvis hører til en grønlandsk husførelse, og alle arvingerne eller et flertal af disse lever i samme husstand, bestemme, at ejendele skal tilhøre alle arvingerne i fællesje efter almindelig grønlandsk skik. I praksis har denne regel været anvendt således, at afdødes husfæller frem for andre personer, der efter dansk opfattelse var lige så nære, eller eventuelt nærmere arvinger, har fået tillagt sådanne genstande som hus, bohave, arbejdsredskaber og lignende. Derimod har der været en fast tendens til at lade pengebeløb komme alle arvinger til gode. Retsplejeanordningen sonderer ikke mellem tilfælde, hvor der efterlades en ægtefælle og tilfælde, hvor der alene efterlades andre arvinger. I praksis har der derimod udviklet sig et nærmest til uskiftet bo svarende institut, idet man i de fleste tilfælde, hvor ægtemanden var den længstlevende, sluttede boet efter den til dette

kapitels § 35 svarende regel og således lod ægtemanden fortsætte sin råden over hele boet uforstyrret, medens man i tilfælde, hvor hustruen overlevede ægtemanden, optog ægtefællernes ejendele som tilhørende boet, idet man så undertiden lod hustruen overtage boet uskiftet, undertiden i fællesskab med andre husfæller. Ikke alle husfæller synes i disse tilfælde at være kommet i betragtning. Fællesskab var almindeligt mellem hustruen og afdødes børn og eventuelt svigerbørn i første række. Undertiden også mellem hustruen og afdødes forældre. Langt sjældnere kom andre husfæller, f. eks. plejebørn i betragtning.

Det fremgår af den juridiske ekspeditions undersøgelse, at kommunerådene ofte betragtede hustruen som hovedpersonen i fællesskabet, hvad der bl. a. viste sig ved, at ejendele kun faldt i arv efter denne. Men ofte blev den ældste erhvervsduelige mand, afdødes fader, eller ældste voksne søn eller eventuelt svigersøn, betragtet som „hovedperson“.

Denne sidste opfattelse af fællesskabet havde utvivlsomt rod i gammel tradition, hvorefter kvinder kunne opfattes som umyndig. Der er imidlertid i de senere år sket en tydelig udvikling bort fra denne opfattelse, og man har derfor anset det for fuldt forsvarligt at stille ægtefællerne lige og tillægge dem samme betydelige fordele ved skiftet som i dansk ret.

Reglen i nærværende paragraf vil herefter navnlig have interesse i de tilfælde, hvor der ikke efterlades en ægtefælle, og da især, hvor en eller flere af afdødes børn boede i hus med denne.

I grønlandsk skiftepraksis er fælleseje mellem søskende og mellem afdødes forældre og afdødes børn de hyppigst forekommende ved siden af de tilfælde, hvor der efterlades en ægtefælle.

Efter dansk ret arver afdødes forældre imidlertid ikke sammen med afdødes børn, og da dansk rets regler om arvefølgen er optaget i lovforslaget, må opfattelsen af fællesejet fremtidig undergå en vis forandring i overensstemmelse hermed.

Reglen er udformet således, at også een arving, der boede sammen med afdøde, kan arve de af reglen omfattede genstande med udelukkelse af andre. Dette er en udvidelse i forhold til retsplejeanordningens ordlyd, men stemmer med praksis.

Der kræves enighed mellem de samboende arvinger for at bringe reglen til anvendelse. Dette synes at være stemmende med grønlandsk skiftepraksis, medens man derimod i vidt omfang har undladt at indhente samtykke fra arvinger bosat andetsteds, selv om dette næppe er i overensstemmelse med retsplejeanordningens forudsætninger.